

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Candidatus Abbreuiatus Jurisprudentiae Sacrae, Hoc Est,
Juris Canonici, Secundum Gregorii Papae IX. Libros V.
Decretalium Explanati Summa, Seu Compendium**

Pichler, Vitus

Augustae Vindel., 1733

Titulus XII. De Homicidio voluntario vel casuali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63462)

beat à communiter & frequentius contingentibus, id tamen non procedit, quando in oppositum stat præsumptio fortior, uti censetur esse, quæ excludit peccatum, & quæ favet proli, ut habet communis sententia. *arg. c. 2. de R. J. l. 51. ff. profectio. l. 7. & c. 14. c. 14. c. 14. c. 14.* ergo. *Objic.* Justæ Nuptiæ, ex quibus solis nascuntur legitimi, consistunt in facto: sed in dubio factum non præsumitur, sed probandum est. *℞.* Etiam fornicatio & illicitus concubitus consistit in facto: ergo non debet præsumi, eò minùs, quòd involvat peccatum, & præjudicet proli. Interim tamen qualitas nobilitatis non præsumitur in talibus, & ideo ad dignitates & ad officia non admittendi sunt, ubi requiritur hujusmodi qualitas. Imò rectius etiam non admittuntur ad Ordines & beneficia Ecclesiastica Curata, propter dubium & periculum illegitimitatis, sine prævia dispensatione, quam, utpote in casu dubio, dare potest Episcopus ad removendum omne dubium illicitæ promotionis, ut notant DD.

TITULUS XII.

De Homicidio Voluntario & Casuali.

SUMMARIUM.

1. Quid, & quotuplex sit Homicidium.
2. 3. Quando sit licitum.
4. Et quando illicitum ac injustum.
5. Pœna Homicidii Dolosi, & Culposi.
6. Quid sit Irregularitas: & Mutilatio.

7. Ir.

7. Irregularitas oritur ex omni homicidio doloso: & quando ex culposo. Idem tenendum de Mutilatione.
8. In quo dubio incurratur.
9. 10. Etiam contrahitur ex homicidio, & mutilatione licita, si sit publica auctoritate, nempe vel à Magistratu, & cooperantibus:
11. Vel in bello justo offensivo.
12. Non tamen ex licito, quod non sit publica auctoritate, quale est Necessarium ad defensionem & Casuale.
13. Ad quem pertineat dispensatio in irregularitate.

Homicidium, à cæde hominis dictum, est violenta hominis ab homine facta extirpationis, seu occisionis. In Rubrica dividitur in *Voluntarium* & *Casuale*: per illud videtur Compilator intelligere dolò vel culpâ factum: per istud verò præter intentionem factum, consequenter sine culpa, vel dolo. *Voluntarium* potest esse *directè*, quando nempe per se & immediatè intenditur occisio, ut si venenum porrigas ad occidendum, vel aliquem sclopò petas, vel feruntur sumat pharmacum, ut fœtum animæ rationali jam informatum enecet: & *indirectè*, quando voluntariè ponis causam per se connexam, ex qua securam facillè, vel moraliter occisionem securam prævides, licet per se non intendas & formaliter, ut si intendas aliquem graviter vulnerare, graviter percutias mulierem prænantem, in aquas prolapsam non juves, cum facillè posses. Si accedat specialis malitia quoad personam occisam, vel modum occidendi, vocatur *qualificatum*, ut si occidas

De Homicidio Voluntario, &c. 605

ddas personam sacram, *sacrilegium*, si per venenum clam porrectum, *Veneficium*, si per insidias, *Insidiosum*, si sub specie amicitiae, *Proditorium*, si per conductum pretiò, *Assassinium*, si spoli causâ, *Latrocinium* appellatur. Si talis circumstantia non accedit, nuncupatur *simplex* homicidium. Si ex deliberatione occisionem præcedente aliquo temporis intervallò, *Deliberatum* vel *Præmeditatum* dicitur, quod aliqui ad *simplex*, alii ad qualificatum referunt. Legistæ dividunt in necessarium, dolosum, culposum, & casuale. *Necessarium* est, quod vel autoritate publica fit, nempe à Magistratu mortem inferente sceleratis, aut hostes perimente in bello justo: vel ex privata necessitate, ut si aliter vitam, membra, aut res tuas vel alterius nequeas defendere contra injustum aggressorem, nisi occidendo. *Dolosum*, quod fit dolo malò, seu ex prava intentione, directa vel indirecta, occidendi. *Culposum*, seu ex voluntario & casuali *mixtum*, quod quidem pravam occidendi intentionem non includit, bene tamen culpam, majorem vel minorem, si nempe quid facias, ex quo prævidisti vel prævidere potuisti, alterum posse occidi, & tamen, ut id caveatur, debitam diligentiam non adhibuisti, ut si explodas scelopum in loco, ubi frequens solet esse populus, si negligenter cures ægrum &c. quod quidam vocant indirectè voluntarium: vel si des operam rei illicitæ aut prohibitæ, ex qua præter tuam intentionem sequitur occisio, ut si scæminam prægnantem leviter percutias, ex quo postea per accidens sequitur abortus. *Casuale* demum, quod dolo & culpa omni vacat, & fortuitò contingit.

ut

ut si venator in abdito nemore emittat globum in bestiam, & hominem, quem ibi latere vel intercurrere ignoravit, interficiat.

- 2 Dico I. Licitum & justum est omne homicidium *Necessarium*, nempe 1. si legitimus Magistratus servato Juris ordine sceleratos adjudicat morti, & per ministros Justitiæ exequitur. 2. Similites in bello justo, offensivo vel defensivo, hostes, & nocentes vel in armis stantes occidunt. 3. Si quis ad defensionem vitæ propriæ aut alienæ, vel membrorum, occidit injustum aggressorem servato moderamine inculpatæ tutelæ. 4. Vel ad defensionem rerum suarum aut proximi, actu possessorum, magni momenti. 5. Vel si femina ad defensionem suæ pudicitie occidit procum, si nimirum aliter defendere nequeat nisi occidendo. 6. Licitum denique & absque peccato, nec nisi materialiter injustum, est homicidium merè *Casuale*, aut quod contingit à destitutis usu rationis. Pars 1. claret ex S. Scriptura, quæ *Exodi 22. v. 18.* jubet etiam: *maleficus non patieris vivere.* Ex variis Legibus Civilibus, & ex Jure Canonico *Can. 44. caus. 23. q. 5.* & ex ratione, quia bonum Reipublicæ exigit, ut membra perniciofa tollantur è medio. Pars 2. ex S. Scripturæ exemplis, constanti Fidelium usu, & ex ratione; quia, ubi bellum est justum & licitum, justa quoque & licita esse debent media, & occisiones hostium, modè parcatur innocentibus, nempe infantibus, pueris, Clericis, Religiosis, & iis, qui arma vel nunquam sumpserunt, vel devicti jam deposuerunt. Pars 3. ex eo, quòd omnia Jura, Naturale, Divinum, & Humanum, concedant vim vi repellere, & se defendere,

De Homicidio Voluntario, &c. 607

fendere, defensione etiam occifiva, ubi alia non
 fuppetit. l. 3. ff. de J. & J. l. 2. feqq. C. ad L. Cor-
 nel. de Sicar. Conftit. Carol. art. 140. & 150. c.
 18. ff. fin. h. t. c. 6. de fent. excom. in 6. Cenfetur
 autem fervari (quod & in fequentibus aſſertionis
 membris attendi debet) *moderamen inculpatae tu-
 tela*, ſi præceſſit invaſio, & quidem injuſta: ſi
 alius evadendi modus non fuppetat, v. g. fugan-
 do, exarmando, humiſternendo, mutilando ag-
 greſſorem, vel fugiendo: ſi defenſio occifiva fiat
 in continenti, & non primùm poſtquam aggreſſor
 jam fugit, vel deſtitit &c. tunc enim eſſet potiùs
 vindicta, quàm defenſio, vel propulſatio injuriæ,
 aut necis inferendæ. Notant tamen DD. neceſſe
 non eſſe (imò neque conſultum) exſpectare pri-
 mum iſtum, vel paritate armorum uti. Pars 4.
 exc. 6. cit. l. 9. ff. ad L. Cornel. de Sicar. & ratio-
 ne, quia res & bona fortunæ ad vitam bene du-
 cendam ſunt maximè neceſſaria, vocanturque
 alter ſanguis, & vita hominis. Confirmatur;
 quia licitum eſt bellum, etiam offenſivum, ad res
 fortunæ conſervandas & recuperandas, in quo
 multos occidi neceſſe eſt: ergo à fortiori licebit
 occidere unum ex eadem cauſa. Unde licet ra-
 ptorem vel furem bonorum, ſi cum iis nondum
 pervénit ad locum tutum, & ſpes recuperandi per
 viam Juris aut aliam non apparet, petere ſclope-
 to, licèt indè cum contingat occidi; aut res rape-
 re molientem perimere, ſi aliter conſervari ne-
 queant. Pars 5. defenditur à plerisque, eò quòd
 pudicitia & virginitas non ſit minus, imò majus
 ſit bonum, quàm bona fortunæ, & hic theſaurus
 non ita ſit reparabilis, ac bona fortunæ. Pars 6;
 ex

ex

ex l. 1. C. eod. c. 9. 13. seqq. Clem. si furiosus un. h. t.
Ratio, quia, ubi nec dolus nec culpa est, vel usus
rationis non datur, peccatum non est.

3 *Objic.* 1. Fama & vita pari passu ambulant,
imò fama & honor præferuntur vitæ à multis
arg. l. 8. §. 2. ff. quod met. caus. sed ad conser-
vandam famam vel honorem non est licita oc-
cisio: ergo nec ad conservandam vitam. *Min.*
constat ex propositione ab Innoc. XI. damnata,
hujus tenoris: *Fas est viro honorato occidere in-
vasorem, qui nititur calumniam inferre.* 2. Oc-
cisio aggressoris in vita, bonis fortunæ, & pudè-
ritia, est vindictæ species: ergo non est licita.
3. Lex & ordo charitatis exigit, ut bonis for-
tunæ præferatur vita proximi: ergo propter de-
fensionem rerum nostrarum non licet occidere
furem vel raptorem. præsertim cum tales sint in
statu peccati gravis, & manifesto æternæ salutis
periculo objiciantur. 4. In c. 2. h. t. solium ex-
cusatur, qui se suamque liberando occidit alium:
ergo, qui sua tentum, & non simul se defen-
dit occidendo, non agit licitè. 5. Idem Innoc.
XI. damnavit hanc propositionem: *Regulariter
occidere possum furem propter conservationem au-
ri aurei:* ergo propter res temporales occidere
fas non est. 6. In c. 10. h. t. dicitur, *quoniam co-
pediebat potius post tunicam relinquere pallium,
& rerum sustinere jacturam, quàm occidere al-
res viles & transitorias conservandas.* R. ad 1.
Pari passu ambulant &c. quoad æstimabili-
tem. *Transf. ma.* quoad conservationem N. ma.
Vita semel amissa nullo modo reparabilis est:
bene tamen fama & honor, pro quorum repa-
ratione

ratione exstant remedia Juris. Imò sæpe reparantur per vitam diu inculpate actam, vel patientem tolerationem injuriæ, vel non auferuntur apud prudentes propter improbitatem calumniatoris. Cæterum propositio damnata loquitur tantum de calumniatore, adedque de aggressore *verbalis* in fama vel honore: quare ibi non prohibetur se defendere defensione occisiva contra injuriam & aggressionem *realem*, ut si quis tibi impingat alampam, aut fuste percutiat vel percutere attentet ignominiosè, modò observes moderamen inculpate tutelæ, & talis persona sis, cui probrosum est fugere, v. g. Nobilis, Militaris &c. Et tali licitum esse honorem, quem aliter conservare non potest, v. g. solùm repercutiendo, humi sternendo, &c. per occisionem tueri, docent Abb. Covarruv. Coninck, Bonac. Wiestner, Leuren. alii, contra Barbof. Grotium. Puffendorff. eò quòd vita, & fama vel honor, aliter non conservabilis, pari passu ambulent. Id quòdque colligi potest ex *Constit. Carol. V. art. 140.* Ad 2. Est vindictæ species; si non servetur moderamen inculpate tutelæ, vel injuria jam transiit, aut aggressor jam fugit, *C. ant. secus. N. ant. & cons.* Ad 3. Lex charitatis non exigit, ut alterius vitam præferamus nostris rebus, si is ultro & ex sua improbitate se conjicit in vitam, vel etiam æternæ salutis periculum, quod facit res alienas furari aut rapere attentans. Certè si tales prædones aut fures absque periculo vitæ possent aliena invadere, eorum licentia modum & finem non esset habitura, non sine ingenti Reipublicæ detrimento. Ad 4. Sensus est, quòd liceat *se, & sua, aut se vel sua*, per mortem invadentis

Pars II.

Qq

libe.

liberare; aliàs sequeretur, quòd neque occidì possit, qui *se tantum*, & non *sua*, aggreditur, seu solum personæ vim facit. Deìn qui *sua* defendit, defendit & *se*, quia bona respiciunt commodum personæ, eique sunt accessoria. Ad 5. Non dicimus, quòd *regulariter propter conservationem unius rei* liceat occisio, sed ad defensionem rerum *magis momenti*, quæ respectu magis vel minus habentur non est eadem semper quantitas, sed respectu personis potest sufficere unus aureus, vel adhuc minus, respectu divitis autem nec tres vel quatuor aut adhuc plures. Id observant DD. quòd notabiliter major quantitas requiratur ad licentiam defensionis occisivæ, quàm aliàs ad constitutum peccatum mortale, si res aliena auferatur. Ad 6. Ibi non fuit observatum moderamen in culpa tutelæ, dum fures à duobus Monachis intercepti erant capti & vincti, ac, postquam unus abierat rem Abbati manifestaturus, alter sine necessitate vinctos occiderat. Id quod Pontifex merito reprehendit.

- 4 Dico 2. Illicitum & injustum est homicidium *Dolosum*, seu directè vel indirectè *Voluntarium* à privato commissum: item & *Culposum*, ut si quis debitam diligentiam non adhibuit, ne ex sua actione sequatur occisio, si moderamen in culpa tutelæ excessit &c. Pars prior constat per se: nec refert, an quis actionem occisivam ponat per se, aut physicè, v. g. transfodiendo, vulnus lethale infligendo &c. vel per alium; aut moraliter, etiam dando, consulendo, consentiendo, falsum testimonium dicendo, nimirum efficaciter, seu ita, ut inde sequatur occisio: nec refert, an quis principaliter

paliter influat in occisionem, vel tantum auxilium ferat, aut solum cooperetur efficaciter: nec, an positivè occidat, vel negativè se habeat, ut si Medicus, habens salarium, & sic ex Justitia obligatus, tamen non succurrat ægro. Si solum ex Charitate obligatus ad succurrendum alteri, v.g. in aquas lapsò, eum interire finit, cum facile posset salvare, est quidem homicidium illicitum, at non injustum. Pars posterior sumitur ex *c. 7. 8. x. c. fin. in 6. h. t. l. 4. ff. ad L. Cornel. de Sicar. Const. Carol. art. 146.* & ex ratione; quia, si intervenit culpa, homicidium censetur esse aliquo modo voluntarium, consequenter illicitum & injustum; pro foro utroque, si intèrvenit culpa Theologica & Juridica; pro foro externo tantum si solum culpa Juridica; eritque illicitum graviter aut leviter, prout fuerit culpa & negligentia in cavendo, ne ex actione aliàs licita sequatur occisio hominis. Si quis autem dedit operam rei illicitæ, seu exercuit actionem de se illicitam, ex qua præter intentionem secutum est homicidium, istud non est illicitum aut peccaminosum, nisi præsumtivè & pro foro externo tunc, quando actio illa est prohibita tanquam periculosa, & ex se facilè inductiva mortis alienæ, quo modo imperitis est prohibitum chirurgiæ, artis balistaræ &c. exercitium extra casum necessitatis, ubi periti non adsunt; quia pro foro externo censetur aliquo modo fuisse voluntarium, nempe in causa. per *c. 8. 20. h. t. Zæf. ad h. t. n. 69.*

Dico 3. Pœna homicidii *dolosi* simplicis, quando quis sciens & volens hominem occidit per se vel per alium, physicè vel moraliter, directè vel

indirectè intendendo &c. vel efficaciter cooperando & propinque, de Jure Civili, hodie sine personarum discrimine, est gladius, seu pœna mortis gladiò infligenda. Constat ex §. Item 5. *Lex Cornelia Inst. de publ. Judic. Constit. Caroli V. penali art. 137. 148. l. 13. 15. ad L. Cornel. de Sicar. Neque interest, occidat quis, an causam mortis prabeat. l. 15. cit.* Conspirat S. Scriptura *Levit. 24. & Apoc. 13.* Dixi autem I. *Dolosè*; nam *Culposum* nunquam punitur pœnâ ordinariâ mortis sed solum arbitrariâ. *l. 4. l. 7. ff. l. 1. l. 5. C. cod. Constit. Carol. art. 146. 150.* v.g. fustigatione, multâ pecuniariâ, peregrinatione ad locum incruum &c. Sicut merè *Casuale*, & omni ex parte *licitum*, nulli omnino subjacet pœnæ. *l. 1. & 5. cit. Const. Carol. cit. art. 146. 150.* quia pœna non habet locum, ubi dolus & culpa omnis abest. *c. 23. de B. J. in 6.* Dixi 2. *Simplicis*; si enim est *qualificatum*, exasperatur pœna, & adhibetur furca, rotæ aut prævia membrorum truncatio, vel adusio ferri candentis &c. pro ratione circumstantiarum & consuetudinis locorum. *Constit. Carol. art. 137. cit. Carpzov. Pract. Crim. q. 24. n. 16.* Dixi 3. *Gladius*, qui est pœna Criminalis: at præter hæc occidens etiam civiliter conveniri & condemnari potest occisi hæredibus, & aliis, qui per occisionem sunt læsi, ad satisfaciendum pro damno, non solum, pro ratione spei, quam habebant, si occisus, diutiùs vixisset, ad ampliorem hæreditatem, ad alimenta, ad solutionem debitorum &c. ab ipso accipienda. Extendit se hæc obligatio etiam ad occidentem per culpam: si occidat dolosè, vel cum culpa lata mortaliter peccaminosa, tenetur satisfacere

facere in conscientia ante omnem sententiam, si prævídít vel prævídere potuit, aliquos ex suo facto lædi posse: si solùm cum culpa Juridica levi, vel levissima, tenetur ex *L. Aquilia*, & primùm post sententiam juxta mea principia: sicut ad nihil tenetur, si omnis absuit culpa. Dixi 4. De *Jure Civili*; nam de *Jure Canonico* occisor Laicus est excommunicandus: sed contra Laicos hodie non solet in foro Canonico procedi. Clericus autem est inhabilis ad consequendum beneficium. Trid. *f. 14. c. 7. de ref.* est deponendus ab Officio & Ordine. *can. 12. d. 81. c. 6. §. fin. h. t.* Trid. *lo. cit.* detrudendus in Monasterium, non ut emittat Professionem, sed ut agat pœnitentiam. *can. 7. d. 50. c. 6. §. fin. cit.* quæ detrusio hodiè exolevit, & successit condemnatio ad carcerem, vel trêremes; demum, si iterum ruat in idem delictum, excommunicari, & si rursus repetat, anathematizari debet, & si necdum resipiscat, degradari ac tradi Curiaè Sæculari. *c. 10. de Judic.* Incurrunt quoque & Laici & Clerici irregularitatem: sed de hac statim. Prius

Objic. Si plures conjunctâ operâ occidant aliquem, & nesciatur, quis lethale vulnus inflixerit, nullus afficitur ultimò suppliciò. *Const. Carol. art. 148.* Si iste sciatur, cœteri operam conferentes non subjacent pœnæ mortis: ergo non semper dolum homicidium, & cooperantes, plectuntur morte vel gladiò. ¶ Si illi plures conspiraverint prius, & ex proposito ad occidendum concurrerint. *N. ant.* Tunc enim omnes pœnæ ordinariæ sunt obnoxii. *l. 15. cit. & Const. Carol. d. art.* si non præviâ conspiratione, & communicatò prius

Qq 3

inter

inter se consiliò. *C. ant. & N. cons.* quia tunc per accidens fit, ut homicida, de quo non constat, non plectatur morte: nec enim omnes sic plecti possunt, quia cæteri nec physicè nec moraliter sunt cooperati, quia nec vulnus lethale inflexerunt, nec consiliò, mandatò &c. influxerunt in necem. Jan

De Irregularitate, quæ oritur ex Homicidio & Mutilatione.

6 **I**rregularitas est impedimentum Canonice impediens (non irritans) susceptionem Ordinum Ecclesiasticorum, & jam susceptorum usum. Communis, dicitur Canonice quia à solo Jure Canonico introductum est, & ideo nunquam incurritur, nisi in casibus hoc Jure expressis. *c. is, qui, 18. de sent. Excomm. in 6.* Dein Mutilatio est amputatio vel truncatio membri: membrum verò dicitur pars corporis humani non quævis, sed talis, quæ peculiarem & notabilem functionem habet, ut pes, manus, oculus, lingua, genitalia, mamilla fœminæ &c. non verò de cartilago aurium, prominentia nasi, digitus &c. quia sunt tantum partes membrorum, & solummodo juvant membra in sua functione totali, ut notat communiter DD. proin abscissio talis partis non est propriè mutilatio, multò minùs vulneratio, nec copiosa sanguinis effusio sine amputatione, nec debilitatio membri, ut si quis alterum percussio faciat surdum. Cæterum irregularitas non solum in homicidia injusta & illicita à Jure statuta reperitur, sed etiam in licita & justa aliqua, cum hoc crimen discrimine, quòd prior non solum sit inibi

Etas

litas & defectus, scilicet *lenitatis*, sed simul rationem pœnæ habeat, posterior autem merus defectus.

Dico 3. Irregularitas oritur ex homicidio injusto & illicito: & quidem I. ex omni homicidio *doloso* & voluntario, quod quis committit cum gravi peccato, sive per se sive per alium, physicè vel moraliter, positivè vel negativè (non impediendo, si tamen fuit obligatus impedire est *Justitia*) principaliter, vel instrumentaliter aut cooperando, uti & qui alterum vulnerat lethali-ter, ita ut vulnus per se sit lethale, licèt alius penitus dein occiderit, item, si plures concurrerint ad aliquem occidendum etiam sine conspiratione, omnes sunt irregulares, licèt unus tantùm infixit vulnus lethale, & iste ignoretur. 2. ex *culposo* tunc saltem, quando intervenit culpa Theologica gravis, aut Juridica lata, cum peccato tamen mortali, uti sæpe contingit, conjuncta, & quando quis dedit operam rei illicitæ, ac aliàs prohibitæ propter periculum occisionis, extra casum necessitatis. 3. Quæ omnia procedunt in mutilatione propriè dicta, taliter facta. 4. Etiam si occidens vel mutilans incupabiliter ignoret, irregularitatem à Jure statutam esse in suum delictum. Pars I. constat ex *Can. 4. d. 50. can. fin. caus. 23. q. 8. c. 6. 7. 18. h. t. c. fin. in 6. & Clem. un. eod. Trid. s. 14. c. 7. de Ref.* atque ex communi DD. Pars 2. ex *c. 7. 8. 10. 12. 16. 22. h. t. c. 9. Ne Clerici vel Monachi.* atque ex communi cum *Suar. & Gonzal.* contra quosdam, qui censent, culpam Juridicam, etiam levem, imò levissimam sufficere ad contrahendam irregularitatem. Ratio est, quia

Qq 4

irre-

irregularitas per modum pœnæ gravis, & quidem spiritualis, statuta est: ergo requirit culpam graviter coram DEO peccaminosam, ut liget animam & pro foro interno; licet pro foro externo sufficere possit culpa sine peccato gravi coram DEO. Laym. & Avila ex c. 7. & ibi Gl. de pœnit. & remiss. quia pro hoc foro præsumitur culpa gravis, licet probabiliter non fuerit, ut eruitur etiam ex c. 8. & 12. cit. Pars 3. ex can. 4. seqq. & in d. 55. c. 5. Ne Cler. vel. Mon. c. fin. h. t. in 6. & Clem. un. eod. ubi mutilatio in ordine ad comprehendendam irregularitatem æquiparatur homicidio: siue deinde aliquis mutilet alium, siue seipsum, peccatum grave; imò si quis sibi ipsi vim inferat per culpam gravem, efficitur irregularis, licet propriè se non mutilet, sed solum digitum v. g. aut partem digiti, nasum promicantem, cartilagineam auris &c. sibi abscindat, vel ab alio abscindi faciat, ob singularem sævitiam in seipsum, & contumeliam Creatori illatam. Can. 6. d. 55. c. 3. de corpore vitiat. Pars 4. ex ratione, quia hæc irregularitas, quamvis habeat simul rationem pœnæ, principaliter tamen non imponitur ut pœna, sed in reverentiam sanctissimæ Evcharistiæ, ad quam ordinatur susceptio & usus Ordinum Ecclesiasticorum; cum non deceat, ut, qui occidit vel mutilavit, immolet & offerat Christum in Ara vel Agnum mansuetissimum, qui sanguinem & vitam pro nobis dedit: quod indè patet, quòd etiam in occasione vel mutilatione licita subinde incurrit irregularitas, ac proin per modum inhabilitatis principaliter introducta sit, & ob defectum pietatis Christianæ.

Quæ-

De Homicidio Voluntario, &c. 617

Quæres, an in dubio tenendum, quod contra- 8
 sta sit irregularitas? R. 1. In dubio Juris, an
 nempe actui sit à Jure imposita irregularitas, hæc
 non incurritur; quia stante tali dubio non potest
 dici eam in Jure expressam esse; cum non incur-
 ratur nisi in casibus Jure expressis. R. 2. In dubio
 facti, ubi dubitatur de ipso corpore delicti, seu
 an homicidium revera sit commissum, v. g. an fœ-
 tus expulsus ex utero jam fuerit animatus anima
 rationali, quod contingere in masculis 40. die,
 in femellis 80. post conceptionem præsumitur
 ex communi Medicorum & Juristarum ac Ecclesiæ
 sensu, etiam non contrahitur, quia in Jure, id non
 est expressum. R. 3. In dubio facti, an homi-
 cidium, quod constat esse commissum, factum sit
 à te vel ab alio, per tuam vel alienam culpam, an
 ex tuo mandato aut consilio, vel non, an ex vul-
 nere, quod inflixisti, vel imperitiâ chirurgi, aut
 intemperantiâ vel culpâ vulnerati &c. irregulari-
 tas reperitur expressa in *c. 12. & 18. h. t.* ubi Pon-
 tificex dat hanc rationem, *quod in dubio tutior pars
 sit eligenda.* R. 4. Hoc tamen non extenditur
 ad dubium circa mutilationem. Sanch. *l. 1. Moral.*
c. 10. n. 49. quia pro hoc dubio non existat in Jure
 expressa irregularitas. *Objic. 1.* Odia sunt restrin-
 genda. Et melior est conditio possidentis. *c. 15.*
& 65. de R. J. in 6. ergo in nullo dubio incurri-
 tur irregularitas. 2. Ratio, quam dat Papa, *in du-
 bio tutior pars eligenda est,* tanquam universalis
 debet extendi ad omne dubium: ergo in omni
 dubio incurritur. R. ad 1. Illæ regulæ procedunt
 in aliis pœnis, & in irregularitate de dubio Juris,
 & Facti circa corpus delicti, non de alio dubio

Qq 5

facti

facti propter exceptionem *c. 12. & 18. cit.* Ad
 2. Illa ratio est quidem universalis, & universali-
 ter intelligenda de omni dubio facti, an vulnus
 fuerit lethale vel non, à te vel ab alio inflictum
 &c. at non omni universalitate, ut etiam includat
 dubium Juris, & de corpore delicti, cum, sicut le-
 ges odiosæ, ita rationes odiosæ non sint extenden-
 dæ, licet universales sint, modò aliquam adhuc
 universalitatem retineant. *c. 15. cit.*

- 9 Dico 4. Etiam ex homicidio justo & licito
 (ut à & ex tali mutilatione) contrahitur irregula-
 ritas, at non ex alio, nisi quod fit autoritate
 publica, propter defectum lenitatis Christianæ:
 ut à 1. in *Judicio Criminali*. 2. In *Bello justo*.
 In priori casu eam contrahit *Judex* proferens sen-
 tentiam mortis vel mutilationis, *Assessores & Con-*
siliarii tanquam vel con- *Judices*, vel saltem sub
 suffragiò vel consiliò sententiam promoventes,
Accusator, vel *Denuntiator*, si iste egit criminali-
 ter, *Advocatus*, & *Testes* contra Reum stantes,
Notarius scribens, subscribens, dictans, recitans
 sententiam, *Ministri Justitiæ* sententiam exe-
 quentes, & omnes alii directè, propinque, effica-
 citer, & propriè *cooperantes* vel ad sententiam vel
 ad executionem, modò mors vel mutilatio actu se-
 cuta fuerit. Ita plerique omnes ex *can. 1. d. 51.*
can. 28. 29. caus. 23. q. 8. c. 5. 9. Ne Cler. vel
Mon. c. 21. h. t. c. 2. eod. in 6. Non autem con-
 trahit *Pralatus Ecclesiasticus*, *obtinens jus gladii*,
 qui causas sanguinis deléat Laicis in genere, vel
 etiam in particulari circa aliquem Reum in indivi-
 duo, cum hac vel simili clausula, *ut cognita causâ*
administrent justitiam; modò non suadeat vel
 man.

mandet, ut talis Reus afficiatur ultimò supplicio, vel mutiletur; si enim hoc non facit, non fit causa moralis, sed delegati aliunde excitantur & moventur, nempe ex officio suo, ad infligendam pœnam à Jure statutam. Neque contrahit *Clericus* (vel alius) denuntians Reum capitalis delicti *civilliter* tantùm, hoc est, suam vel Ecclesiæ, vel sanguine junctorum utilitatem intendens, v. g. ut recuperetur res furtò sibi vel Ecclesiæ &c. ablata, modò protestetur, se non intendere vindictam publicam, non obstante, quòd prævideat, mortem infligendam Reo, & postmodùm infligatur, imò quòd res suas potuisset aliter recuperare. Abb. Barb. & alii ex c. 2. & 21. *citt.* Neque *Clericos*, *Reum educens ad supplicium*, si moneat ad procedendum, ut scalas ascendat, manus ligandos præbeat, caput supponat carnifici, vel si faciò promoveat celeriores gressum, ut pròbabiliter docent Mol. Laym. Palao; quia hæc tam modica pro nihilo reputantur, nec fiunt Judicialiter vel autoritate publica, licèt indè acceleretur mors. Neque *Professor* in scholis explicans Leges pœnam mortis inferentes, aut *Jurisperitus*, qui privatim interrogatus de aliquo Reo in particulari, an promeritus sit mortem, generatim respondet & docet, quid Leges in tali casu statuunt, modò non suadeat, hunc in particulari esse puniendum morte; cùm nec sit causa moralis, nec autoritate publica concurrat. Nec *Opifices*, qui gladios, furcam &c. confecerunt, quia remotè tantùm cooperati sunt.

In posteriori casu irregulares fiunt, qui in bello IO
justo offensiyo pugnantes per se ipsos occidunt vel
muti-

mutilant. Iterum communis ex *can. 1. d. 51. c. 24. h. t. c. 3. de Cleric. percuss.* Extenditur ad eos, qui rationabiliter dubitant, num propria manu aliquem occiderint vel mutilaverint. *c. 24. cit.*
 Dixi 1. *In bello justo*; si enim injustum foret, & vel unicus esset occisus aut mutilatus, omnes non modò pugnantes, sed etiam cooperantes, arma subministrantes, adhortantes &c. evaderent irregulares, licèt ipsi nullum occidissent vel mutilassent. per *can. 4. d. 51. c. 6. §. fin. h. t.* Dixi 2. *Offensivo*; si enim foret *defensivum*, etiam propria manu occidentes ab irregularitate immunes probabiliùs sunt. Covar. & alii ex *c. 2. de Immun. Eccl. & Clem. un. h. t.* paritate ducta ab iis, qui contra aggressorem privatum se defendunt defensione etiam occisiva. Dixi 3. *Pugnantes*, nam adhortantes, etiam Clerici (qui tamen ob aliam causam, quàm propter opera pia, administrationem Sacramentorum, prædicationem Verbi Divini bello interesse non possunt. *c. 24. cit. c. 9. §. fin. de Voto*) vel arma dantes, vel aliter cooperantes, irregularitatem non contrahunt. per *can. 2. cap. 23. q. 3.* Dixi 4. *per se ipsos*, licèt à commilitonibus plurimi sint occisi. *c. 3. & c. 24. cit. & ibi DD.*
 Objic. 1. In *Clem. un. cit.* illi tantùm excusantur ab irregularitate, qui mortem aliter evitare non volentes occidentes potuissent id evitare, scilicet non dando nomen militiæ: ergo. 2. In *c. 5. de pœnis*, dicuntur Clerici enormiter peccare, *qui personaliter exercent conflictum, & qui alios incitant ad pugnandum*: ergo fiunt irregulares ex delicto, qui hortantur alios ad pugnandum, & in bello etiam defensivo pugnant ipsi. 3. Quando plures

De Homicidio Voluntario, &c. 621

concurrunt ad aliquem occidendum, omnes cen-
sentur esse causa saltem moralis homicidii: ergo
etiam in bello justo offensivo pugnantes, licet pro-
prio factò neminem occiderint, omnes efficiuntur
irregulares. & ad 1. *Clem. cit.* loquitur de defensio-
ne privata: defensionem publicam Reipublicæ
utique non voluerit Pontifex prohibere sub irre-
gularitate, & hoc metu abstertere à nomine dando
militiæ. Ad 2. Ibi non statuitur irregularitas, sed
depositio, & solum pro casu, quo pugnant vel in-
citant ad pugnandum in bello injusto, ut explicat
communis cum glossa. Ad 3. *N. cons.* Id quidem
procedit, quando plures concurrunt ad occisio-
nem illicitam & injustam, uti extra bellum in rixa,
& in bello injusto, non verò in bello justo etiam
offensivo, cum pro hoc casu non reperiatur in Jure
irregularitas statuta.

Dico 5. Ex homicidio justo & licito (saltem I I
non graviter illicito) quod non fit publica aucto-
ritate, non oritur irregularitas: nimirum 1. ex ne-
cessario privato, uti si quis ad se, vel alios in vita,
vel membris, aut rebus fortunæ magni momenti,
defendendos occidat vel mutilet injustum aggres-
sorem, servato moderamine inculpatæ tutelæ.
2. si quis merè casualiter, vel cum culpa quidem,
non tamen mortaliter peccaminosa coram DEO
pro foro saltem interno, aut dando quidem ope-
ram rei graviter illicitæ, at non prohibitæ propter
periculum securi homicidii. Pars 1. sumitur ex
Clem. cit. Pars 2. ex eadem, & simul ex *c. 9. 10.*
13. 14. 22. h. t. Utraque verò ex ratione; quia
nec oritur ex delicto, cum tale absit, saltem grave
& injustiæ, nec ex defectu lenitatis, quia iste de-
fectus

fectus juxta communem supponit voluntariam occisionem: hujusmodi autem occisio vel mutilatio habetur à DD. pro *necessaria & non voluntaria*, qui tradunt cum Covarruv. hanc regulam bene notandam: *quicumque privata auctoritate licite occidit, irregularis non est.* Verùm *Objic.* Tridentinum *s. 14. c. 7. de Ref.* dicit: *Si verò homicidium non ex proposito, sed casu, vel vim vi repellendo, ut quis se à morte defenderet, fuisse commissum narretur: quam ob causam etiam ad sacrorum Ordinum & ad Altaris ministerium &c. jure quodammodo dispensatio debeat &c. Episcopus dispensare possit.* Ego ex homicidio casuale quoque, & necessario ad defensionem, incurritur irregularitas. *R.* Tridentinum explicant declarationes Cardd. subjuncte apud Gallemart *ad cit. sess. &c.* quod loquatur de eo, qui admisit culpam vel in cavendo homicidio, (v. g. excedendo in sui defensione) nempe gravem pro foro interno, & pro externo saltem presumptivè gravem, juxta superiùs dicta; atque hanc irregularitatem Tridentinum voluit esse dispensabilem ab Episcopo, quia perfectè voluntaria non fuit occisio.

- 12 Dico 6. Dispensatio, sine qua non tolluntur, in his irregularitatibus competit quidem per se Summo Pontifici, ut clarum est, indulgetur tamen etiam Episcopo 1. Quando irregularitas est orta ex mutilatione, etiam plenè voluntaria, & sine occulta. 2. Quando est orta ex homicidio non perfectè voluntario, quod nempe dolosum non fuit, conjunctum tamen cum culpa gravi (quod etiam multi cum Suar. referunt factum in fabulata rixa) modò publicè notorium non fuerit, vel de

ductum ad forum contentiosum per litis contestationem. 3. Probabilius etiam, quando irregularitas provenit ex homicidio justo & licito, adeoque non ex delicto, sed ex defectu, modò sit occulta. Desumuntur hæc ex Trid. quod s. 24. c. 6. de Ref. sic loquitur: *liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto occulto provenientibus, exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare.* Cùm igitur orta ex mutilatione, vel homicidio non voluntario perfectè (istud enim in materia odiosa intelligi debet, nimirum directè voluntarium & dolosum) uti & orta ex mero defectu, non excipiatur, poterit in ea dispensare Episcopus, si occulta sit, nec ad forum contentiosum deducta. Atque ita sentiunt quoad priores duos casus plerique, licet quoad tertium plures dissentiant; nobis autem favent Covar. Diana, Less. & octodecim alii apud Pasqual. item Engel, Böckn &c. *Objic.* Tridentinum loquitur de irregularitatibus *ex delicto* ortis: ergo non potest extendi ad ortas ex defectu lenitatis. *R.* Imprimis tò *delictum* potest referri ad suspensiones, de quibus ibi etiam loquitur Trid. deinde nomine *delicti* in hac dispositione favorabili, utpote à Summo Principe, & quidem in Concilio Generali, facta in Episcoporum & fidelium favorem, etiam venire potest *defectus* in virtute & perfectione, scilicet *lenitate Christiana* perfecta, quæ decet Clericos. Demum non est credibile, quòd Tridentinum voluerit esse melioris conditionis, qui ex delicto, quàm alios piè & sanctè agentes, qui ex mero defectu irregularitatem contraxerunt, debi-

debitis suppliciis afficiendo sceleratos, vel pugnando justè contra hostes suos. Quid Prælati Regulares circa suos subditos possint quoad dispensationem, patet ex privilegio ipsis concessio, vi cuius plerique possunt etiam dispensare in irregularitate orta ex homicidio perfectè voluntario, & ortomero defectu absque delicto, nempe pro foro interno, uti testatur Laym. Rodriq. Donat. Pelliz. præsertim Mendicantes, quibus dispensationem in quovis homicidio non notorio specialiter concessisse dicitur Martinus V.

TITULUS XIII.

De Torneamentis.

SUMMARIUM.

1. Quotuplicis generis sint Torneamenta.
2. 3. Quanam sint prohibita, & puniantur, item quanam agitatio taurorum.

Torneamenta, *Tournier* / appellantur hætiludia seu pugnae equestres, quibus præcipuè Nobiles Equestris Ordinis, ex dicto convenientes, & equis insidentes congregantur. Sunt duplicis generis: aliqua, saltem olim, instituebantur ad ostentationem virtutis ac audaciæ, atque cum armis ad vulnerandum & necandum aptis, magna cum celebritate convocatis undique Nobilibus primæ nobilitatis alia instituuntur ad exercitationem in equis & armis dextrè tractandis, vel in signum lætitiæ ob relatas victorias, ob Natales, vel Nuptias.